

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Punctum Difficultatis 2. An formaliter actio sit entitas modalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

ab hac causa, utpotè ad dependendum, indigens determinativo. An autem creatura se ipsa pendeat à Deo, de hoc infra. Quando autem hic obijciunt aliqui, indivisibiliterne an divisibiliter actio pendeat à causa, ad id responderi retorquendo potest; an scilicet effectus divisibiliter, an indivisibiliter pendeat à causa.

OBJICITUR SECUNDÒ. Actio & terminus debent commensurari; sed si esset actio quid superadditum, non commensurarentur, nam actio, v. g. generativa esset instantanea, terminus autem, seu genitum esset permanens.

RESPOND. Quidquid sit, an ipsa actio formaliter sit quid superadditum, rectè dici potest, actionem & terminum proportionaliter accepta, commensurari, & sic dum solò instanti durat generatio solis, etiam instanti sit genitum, quia tale, quod est terminus generationis. Sed actio & terminus impropotionaliter accepti non commensurantur, & sic terminus, quia conservatus, adeoque prout permanens, non commensuratur actioni, quia generatio est, instantaneèque perficitur. Deinde retorquetur argumentum, quomodo scilicet termino, qui permanens est, proportionetur & identificetur, generatio, quæ est transiens.

OBJICITUR TERTIÒ. In divinis una Persona producit aliam, & non per aliquid superhuadditum; ergo & in creatis.

RESPOND. Non intervenire in divina productione, quidquam realiter superadditum ipsi naturæ divinæ, quia quæ in Deo sunt, identificantur eidem; intervenit tamè aliquid virtualiter intrinsicè distinctum, nempe in productione verbi ipsa dictio, distincta virtualiter à natura, & communi intellectione; & in processione Spiritus Sancti intervenit spiratio, itidem distincta: quia autem creatura non est capax talis processions virtualiter distinctæ, & quia non est necesse, ea, quæ creaturæ competunt, esse entitatem creaturæ, poterit benè poni aliqua modalitas, si ejus ponendæ sit aliqua necessitas, quam esse, adstruit argumentum factum. Immo exinde potest sumi confirmatio sententiæ adlatæ, quia si processio divina nō est mera formalitas, sed virtualitas quædam, æquivalens distinctioni reali; ergo & creata actio, si non importat realitatem aliquam, saltim modalitatem importabit. Sed quidquid sit, de antecedenti negari potest consequentia; quia potest esse entitas effectus, & non esse dependens ab hac causa: ergo ad tollendam indifferentiam, debet aliquid adferri, quod non est nisi modus; non potest autem esse una persona, quin producat ab alia; Unde etiam virtualitas dictionis & spirationis, non ideo ponitur à nobis in prima parte, ut auferat indifferentiam agendi, seu producendi, sed quia erat necesse ostendere principium formale,

Quò processions, idque distinctum realiter à termino producto, quod salvari non posset, si non poneretur prædicta dictio & spiratio, sed de hoc tractatum i. Part. Disp. 9. Num. 125.

OBJICITUR QUARTÒ. Si actio, esset aliquid superadditum, non posset ostendi subjectum illius receptivum. Quod probatur. Supponamus, creaturam assumi à Deo, ut instrumentum ad creandum, illa creatio non reciperetur in principio agente, aliàs mutaret agentem, non in passio, quia aliàs passum deberet esse prius ipsa Modalitate, quia esset causa illius materialis, causa autem, est prior suo effectu.

RESPOND. Quidquid sit, an ipsa actio formaliter sit quid superadditum, ad objectionem dici potest, positò, quòd illa creatio, utpotè profecta à creatura, involvat modalitatem, dici inquam potest, quòd creatio non pendeat ab effectu, tanquam à causa subjectiva. Tum quia aliàs hæc causa subjectiva, supponi deberet ante suam causalitatem. Tum quia si creatio dependeret à passio, tanquam à causa subjectiva, illa actio non esset creativa, quia esset dependens à subjecto. Tum quia illa actio creativa causaret seipsam, causaret enim causam suam materialem. Dependet ergo illa creatio, vel illa Modalitas ab effectu, tanquam à termino, quia scilicet impossibile est esse actionem creativam, & non respondere illi passum; & sicut terminus est id, quod sistit aliquid, & facit nē ulterius aliquid procedat; ita passum, sistit creationem, ut ulterius non procedat, cum jam passum habeat.

OBJICITUR QUINTÒ. Nulla necessitas jus Modalitatis.

RESPONDETUR, esse necessitatem, ut ostendatur sufficiens mutatio, cur transeat à non esse agentis, ad esse agentis.

Punctum Difficultatis 2.

An formaliter actio sit entitas Modalis.

DICENDUM EST PRIMÒ. Actionem formaliter non esse modalitatem.

PROBATUR PRIMÒ. Si nihil obstat, debemus tueri & sequi sententiam Aristotelis; sed si ponamus, actionem formaliter non esse modalitatem, nihil obstat, ut videbimus in solutione argumentorū, & sequemur sententiam Aristot. quod prob. quia Aristoteles non tenuit actionem esse modum superadditum, quò enim locò id significavit? Deinde 3. Physic. Tex. 20. censet, quòd doctio (quæ est quædam species actionis) sit ipse actus docentis, sed in quodam, (hoc est in eo, in quo docetur) & non decifus, (neq; enim pars habitus positi in docente dividitur unicuique discipulo) sed hujus in hoc (quod significatur dependentia doctrinæ discipuli à Magistro) 3. etiam Physic. Tex. 4. docet: Motum non esse præter

ter res, & ibidem Text. 7. *cum edificabile, quatenus tale ipsum, actum fuerit, edificatur, & hoc est edificatio.* Et quia edificatio, est actus edificantis, & hic actus edificantis, est ipsum edificabile, quatenus actum; etiam actio, seu edificatio, erit edificabile, quatenus actum. Immerito autem Respond. Arriaga, Aristot. intelligendum esse, quod dixerit, actionem non esse Ens completum: hoc enim mera divinatio est, nec hic discurre: an actio sit completum, an incompletum Ens, sed solum de hoc, in quo consistat.

PROBATUR SECUNDO. Sicut non sunt multiplicanda entia, sine necessitate, ita & rationes involventes formaliter rationem entis, non sunt multiplicandae, sine necessitate: nulla autem necessitas in entitate Modali, constituendi formaliter actionem.

PROBATUR TERTIO. Quia hoc dandum est argumento, quod petit argumentum factum pro modis, sed illud non petit, ut actio sit formaliter modus, petit enim nonnisi sufficientem mutationem, & sufficiens determinativum, hoc autem totum potest salvari, quamvis actio formaliter, non sit modalitas.

Quae hic obijci possent solvantur, ubi de unctione.

Quando autem dicitur, actio esse id, quod mediante producitur effectus, item dicitur esse via & tendentia ad effectum: inferturque; ergo non potest esse quid in distinctum, saltem modaliter: id etiam non convincit, quia relatio est etiam non modalitas, & tamen illa mediante refertur, & tendit fundamentum ad terminum, verbum item mentis, non media modalitate per multos etiam modalitas producitur, & tamen verbificatio, est via, & tendentia, factiva intellectionis. Deinde dici potest, actionem esse formalitatem intermediam, non autem entitatem, & licet repugnet mediante seipso produci, hoc est ipsa causa sibi identificata, sed non repugnat produci mediante seipso, hoc est, causalitate causa & effectui (infra circumscribendis) identificata.

DICENDUM EST SECUNDO. *Actionem esse formaliter formalitatem, non tamen sine modo.*

PROBATUR PRIMA Pars immediate adlatis. Secunda autem pars probatur adlatò argumentò supra.

Quod si queras, in quo tandem stet actio? ad quod dici potest, quod actio sit ipsa causa, prout est effectus ab illa, & ipse effectus prout est à causa; seu est ipsa causa, prout determinans existentiam effectus huius, & hic effectus prout determinatus ad existentiam, quod ipsum prout, quod ipsum determinare, habetur in circumstantia entitatis modalis, quā posita habetur, & *Ab* vel *A*, tenens se ex parte causa, seu *ab* activam, & *ab* tenens se ex parte effectus, vel *ab* passivum. Utrumque autem istud *ab* ponitur in explicatione causalitatis, seu actionis, quia Aristoteles, aut simul

utriusque meminit, ut 3. Physic. tex. 7. vel nunc huius, nunc illius, ut reflectens ad varios textus videbit. Et certe non debet excludi agens in explicatione causalitatis, quia actio, seu causalitas efficientis, est id, à quo effectus, qui certe, cum non sit à seipso, à causa erit. Ergo cum causalitas importet id, à quo effectus, importabit causam. Non debet etiam in explicatione causalitatis excludi effectus, quia nomine causalitatis venit, id quod ponitur, saltem, ut quo à causa, quae certe seipsam non ponit. Rursus actioni conjungitur passio, quae non se tenet ex parte causa, sed ex parte effectus: quia tamen potior est in causalitate actio agens, & id à quo activum, ideo principaliter etiam dicit ipsam causam.

Solutio Objectionum.

OBJICITUR PRIMO. Impossibile est transire à contradictorio ad contradictorium sine sufficienti mutatione, per quid transitur à non esse *ab hoc*, ad esse *ab hoc*.

RESPOND. Per modalitatem, de cujus essentia est determinare *ab* huius activum, & *ab* illius passivum.

OBJICITUR SECUNDO. Aristot. 9. Metaph. Tex. 2. actionem vult, in re, esse ipsum agens, & in agente, non autem in effectu.

RESPOND. Aliis locis Aristotelem ad effectum etiam recurrere, loquiturque; illò locò de actione agente, seu de *ab* activo, non autem de actione acta, & de *ab* passivo, nec de eo quod intelligitur ponere agens, quò etiam modò explicandus est 2. de anima, tex. 26. 3. Physic. tex. 8, ac 20. itemque; S. Thom. 1. Parte q. 25. a. 11. & quaest. 45. artic. 1. ad primum. Hinc etiam quando censebat Aristoteles, mutandum DEUM, si in tempore mundum produxisset, non censebat mutandum, titulo acta ut dici solet actionis, sed quia DEUM censebat esse necessarium agens: hinc si in tempore produxisset mundum, potentia illi, mundi conditiva, accedere debuisset, aut novus volendi actus, per quod indubie mutaretur.

OBJICITUR TERTIO à P. Nicolao Trzaskowski, palmari olim Theologiae hinc Posnaniae Professore, qui & Cathedralia Capitula, & Diocesis hanc, & Religionem praclarissimis discipulis implevit, raro insignitus talentò, ut illi, difficilius fuerit semel lectorum oblivisci, quàm meminisse. Haec sententia favet praedeterminationi physicae, quia hac modalitate posita, non potest homo non operari.

RESPOND. In principiis Modalium, modalitas illa, cum sit ipsa actio, mirum non est, quod illa posita, non possit non fieri operatio: in nostris autem principiis dicitur, Determinationem illam modalem, non esse quidem formaliter actionem, esse tamen connotatum illius necessarium, illiusque positio est libera, & sita in po-

testate operantis, estq; ipsiusmet operationis & actus secundi, seu suppositionis exercitii libertatis completivum, nec se tenet ex parte actus primi, consequenter nec habet necessitatem antecedentem, sed se tenet ex parte actus secundi; cum tamen prædeterminatio, si attendatur natura illius, teneat se ex parte actus primi, quidquid sit quod hoc inficietur aliqui Thomistæ, quodsi antecedentem necessitatem, non importat illa determinatio, nec destruet libertatem.

INSTAT PRIMO, illud determinativum, vel antecedit actionem, vel sequitur. si antecedit, ergo se habet per modum actus primi, æquiparaturque debet prædeterminationi, ergo ulterius dabitur formale actionis, antequam detur actio, quia dabitur determinatio, ut sit hoc, ab hoc: si sequitur, ergo in illo priori actio, est sine sua formalitate & complemento.

RESPOND. Dari medium, nempe concomitanter, & simultaneè se habere.

INSTAT SECUNDO, Saltem se habet ita actio ad illam determinationem, sicut se habet relatio ad fundamentum proximum: sed fundamentum proximum, prius est relatione. Ergo & illa determinatio.

RESPONDETUR. Sicut fundamentum proximum, est simul simultate Physicâ, cum relatione, & nec illam antecedit, ut sit sine relatione, nec sequitur relationem, ita ut non sit relatio unquam, sine fundamento proximo; ita etiam actio simultaneè se habet ad illam determinationem. Et sicut fundamentum proximum, non se habet per modum actus primi Physici, nec per modum prædeterminationis ad relationem, licet ex illo fundamento intelligatur pullulare relatio: ita & in præsentia, & sicut potius fundamentum remota habet se potius per modum actus primi relati, fundamentum autem proximum tenet se jam potius à parte actus secundi, physicè loquendo, cum physicè actus secundus relati, sit ipsum fundamentum proximum, ita sine illa determinatione spectata causa, habebit se per modum actus primi, jam autem ipsa determinatio potius se tenebit à parte actus secundi, licet ex modo concipiendi, nec relatio cum fundamento proximo, nec illa actio habeant similitudinem, sed censeantur esse per modum pullulantium.

INSTABIS TERTIO. Ponamus, solam causam & effectum, cum illa determinatione, seclusâ illâ formalitate, verè erit effectus. Ergo verè erit causalitas. Ergo ulterius causalitas erit Causa, Effectus, & illa determinatio. Sed determinatio est Modalitas. Ergo causalitas erit modalitas.

RESPONDETUR. Ponatur fundamentum, ratio fundandi, terminus, verè erit relatio, & tamen præter hæc, censetur esse relatio formalitatis quædam, ita & in præsentia: & licet quidem

in re causalitas sit Causa, Effectus, Modalis de terminatio, tamen Metaphysicè est aliquid aliud, nempe formalitas, quæ censetur ex illis pullulare, & formaliter facere, ut hoc quidem, ab hoc sit. Quod si mente tollas illam formalitatem, idem fiet, ac si tollas, mente relationem à fundamento, ratione fundandi, termino. Et licet quidem, si ponatur causa, si ponatur effectus, nondum intelligitur hujus actio, intelligitur tamen, si ponatur determinatio, neque tamen inde sequetur, causalitatem stare in sola determinatione, quia si ponantur tria, non erunt duo paria, erunt autem additâ unitate: neque tamen sequitur, quod duo paria, sint illa unitas, ita nec in præsentia sequitur, quod illa sola determinatio, sit causalitas. Est quidem verum, quod non possit poni determinatio, quin ponatur causalitas, sed quod non possit non poni, non ex eo est, quod in illa sola stet causalitas, sed quia ex essentia determinationis causæ & effectus ad causalitatem, sequitur, ut non possit esse sine causalitate: cumque illa determinatio, non intelligatur importare vim agendi, non erit ipsa præcisè causalitas, sed determinativum & completivum causalitatis, ut censeatur, hæc vis circa hunc effectum versata, & non alia vis, nec circa alium, hic & nunc effectum.

OBJICITUR QUARTO. Actio formaliter accepta, est determinatio physica principii & effectus ad esse Ab: subsumo: Sed hæc determinatio est modalitas. Ergo & actio formaliter accepta est modalitas.

RESPONDETUR. Actio formaliter accepta est determinatio physica, hoc est, involvit & connotat determinationem physicam, sed non est determinatio physica secundum se præcisè. Commemorentur dicta de connotatis. Actionem scilicet in his principiis dupliciter spectari posse, prout est in re & physicè, & sic dicit Causam, Effectum, & Modalitatem; deinde prout subest nostris conceptibus, & sic dicit formalitatem pullulantem, ex modo nostro concipiendi, constituentemque, ut hoc sit ab hoc, quæ causalitas, potest appellari determinatio Metaphysica.

INSTABIS. Ponatur actio formaliter accepta, & non ponatur illa, quæ pro connotato requiratur modalitas, illa actio erit formaliter determinatio physica: ergo & seipsâ, & non ratione connotati est talis.

RESPOND. Argumentum hoc est consimile huic: ponatur relatio, & non ponatur terminus, verè erit relatio. Ergo relatio non indiget termino: ponatur unio, & non ponatur Modalitas, verè erit compositum, ergo compositum non indiget unione modali: sicut ergo in istis, defendens hanc sententiam dicit, esse hoc impossibile, sequique & poni, & non poni relationem, ita & nos in præsentia dicemus idem.

OBJICITUR QUINTO. Illud connotatum ex vi cuius effectus, determinatur ad esse effectus, vel pendet ab agente per seipsum, vel per aliam actionem: si per aliam, ergo non spectat ad actionem formalisandam, quia actionis non datur actio: si per seipsam, Ergo potius formaliter est actio, quam connotatum actionis. In idem recidet, si dicas, illud connotatum, vel creatur, vel educitur: non creatur, quia nullum agens creatum habet vim creandi, & quia creatio non terminatur ad id, quod dependet à subjecto, sicut dependet illud connotatum: quod si illud connotatum educitur, vel educitur educatione à se distincta, vel educatione sibi identificata, non per educationem superadditam, quia etiam effectum dicerem produci per educationem superadditam. Si autem educitur per seipsam, Ergo illa est formaliter actio, & non connotatum actionis. Refert hoc argumentum Oviedo ex manuscriptis alicujus recentioris.

RESPOND. Illud connotatum & pendere seipso à causa, & non educi per distinctam actionem, inde tamen non sequitur, quid sit formaliter actio. Nam in sententia Ovied. mentis verbum, non per distinctam actionem produci- tur, nec tamen propterea inferitur, illud esse formaliter actionem, cum sit potius formaliter terminus, identificans sibi actionem, unio item in sententia, quæ illam ponit emanativè produci ab anima, utpotè spiritualement, non produci- tur etiam in probabili sententia, per intermediam actionem, neque tamen formaliter est per hoc illa unio actio. Quorum ulterior ratio est, quia esse dependens seipso, non est prædicatum primo essentiali & formalisativum actionis modalitica, sed potest esse commune cum reliquis. Ergo quamvis nostræ Modalitati, hæc dependentia seipsa conveniat, non erit necesse illam constitui, hoc ipso in ratione actionis formaliter intermedia, quam adstruunt Modalitæ. Unde actio formaliter est ratio, quare hoc quidem ab hoc sit, Modalitas autem est connotatum & sufficiens mutatio, ut à non esse, ab hoc, transeat ad esse, ab hoc, quam ipsam mutationem non est necesse, ex hoc ipso habere se per modum actus primi, quia etiam ratio fundandi est sufficiens mutatio ad hoc, ut transeat à non esse relati, ad esse relati, neque tamen ratio fundandi habet se, sicut actus primus ad ipsam relationem, suppl: Physicus.

INSTABIS. Actio productiva illius connotati, vel constituitur in ratione formali actionis, per aliud connotatum, vel seipsa: si per aliud connotatum, dabitur processus in infinitum: si seipsa, ergo & respectu aliorum effectuum, seipsa causalitas constitueretur in ratione formali actionis.

RESPOND. Seipsa dependere Disparitas de aliis effectibus est, quia effectus, hic ipse in entitate, produci potuisset, ab alia causa, hinc indiget alio connotato determinativo. Deinde id

quod in aliquo genere facit talia formaliter, seipso est tale, & ita, quod est ratio alia dealbandi, ab alio non indiget dealbari; quod est ratio determinandi, ut hic effectus sit ab hac causa, non indiget aliunde determinari.

OBJICITUR SEXTO. Actio generativa in divinis, est ipse Pater; ergo & actio in creatis erit ipse agens, & nullo modo effectus.

RESPOND. sicut datur spiratio activa, & spiratio passiva, ita etiam datur generatio activa, & generatio passiva: generatio activa est ipse Pater; passiva generatio, est ipse Filius: & quia entia creata sunt imitationes, quantum possunt etiam increatorum, concipere possumus, & actionem quam appellant agentem, & actionem actam. Actio agens est ipsum agens, nihil enim aliud est, quam ipsum agens determinans sibi effectum, actio autem acta, est ipse effectus, prout determinatus pendere ab hac causa. Ne verò agendo mutetur intrinsecè agens, dico illam modalitatem determinantem, recipi in solo effectu, neque obstat, quo minus illa determinatio recepta, nonnisi in solo passo, tribuere tamen possit denominationem agentis, quia sicut ratione extrinseci temporis sortiri res potest denominationem hesterni, comestio vespertina, ratione serotini in se non recepti, sortitur denominationem canæ, ita & ratione modalitatis in passo receptæ, sortiri poterit rationem agentis, causa.

INSTABIS. Posito, quod ista determinatio recipiatur in ipso effectu, non poterit esse id, ex quo pullulet formalitas illa causalitatis, quod ipsum probatur, quia id, ex quo etiam ratione nostra pullulat causalitas, debet esse prius effectui, sed, licet sit prior causâ, tamen determinatio & effectus, non est prius quid, ergo ex illis non potest pullulare causalitas. Major probatur. Quia si causalitas debet esse prior effectui, ergo & ea, quæ sunt causa ipsius causalitatis, debent esse prius ipsa causalitate. Minor etiam principalis probatur: quia si illa determinatio recipitur in effectui, ergo educitur ex effectui, ergo præsupponit effectum, ergo non est prius effectui, effectus etiam pro sua parte, non est prior seipso.

RESPONDETUR. Cum secundum dicta supra, attendatur hic ad actionem agentem & actam, actio agens prior est effectui, nec ab illo desumitur; & licet actio agens sit in effectui, quia tamen est in illo, tanquam in termino, non debet adhuc prior esse terminus, illa actione. Hoc autem, ex quo educitur illa determinatio, non est effectus, sed subjectum, seu materia, quæ est prior determinatione. Hæc tota difficultas potest urgeri etiam ponendo, quod actio formaliter sit modalitas.

ADDO, quando formalitas causalitatis dicitur pullulare, hoc non isto sensu accipiendum, quasi pullulet ex effectui; sed quod non intelligatur pullulare, nisi in re sit effectus, determinatio & causa.

OBJICITUR SEPTIMO. Quæ referuntur transcendentaliter, non possunt idem esse realiter; sed actio refertur transcendentaliter ad effectum, ordo enim ad terminum est de essentia actionis.

RESPONDETUR. Negando, hic intercedere relationem realem inter illam merè formalitatem, & inter effectum; sed inter agens in actu, hoc est sumptum cum illa determinatione, & inter effectum, est dicta Relatio.

Punctum Difficultatis 3.

Expediuntur reliqua Actionem concernentia.

QUÆRES PRIMO, *Quid sit sentiendum de divisione actionis in actionem agentem, & in actionem actam.*

RESPOND. actionem agentem sumi posse pro ipso principio, seu virtute operativa, prout connotat positum à se effectum, & in isto sensu est ipsemet agens; quamvis hanc denominationem non acquirat, nisi in circumstantia effectus, consequenter actio agens, secundum id, quod dicit in recto, non est separabilis à principio, cum sit ipsummet principium. Rursus, actio agens sumi potest, pro eo quod egressum, à principio agente operatur, vel negotiatur passum, & sic est idem quod passio, prout passio dicit ordinem ad causam, à qua est, & hæc identificatur ipsi effectui, in circumstantia prædictæ modalitatis. Actio autem acta est ipsamet formalissimè passio.

QUÆRES SECUNDO, *An actio & passio sine distincta realiter.*

RESPOND. actionem agentem secundum id, quod dicit in recto & supponitur pro principio agente, esse distinctam realiter à passione, prout idem est illa realiter cum effectui.

RATIO. Quia causa & effectus distinguuntur realiter. Caterum formaliter accipiendo actionem, prout est actus hujus in hoc, & formaliter accipiendo passionem, prout est actus hujus ab hoc, sunt idem realiter, quia sufficit hæc solis connotatis differre, nempe, ut in quantum pender ab agente, vocetur actio, in quantum est in effectui, vocetur passio.

QUÆRES. *In quonam recipiatur actio, in agente, an in passio?* In agente recipi docent Scotistæ, in passio alii, & non est quidem difficultas de actione immanente, quam circumscribit Oviedo, quod sit actio, vi cujus formaliter terminus remanet in principio, à quo effluit, sed res est potius de actione transeunte, in quonam recipiatur, cum non debeat remanere in subiecto, à quo effluit.

Ovied. dicit: Non esse de ratione actionis, quæ constituat agentem, recipi in agente, quia

datur aliquid verè agens, in quo actio non recipitur, nempe Deus. Ergo de ratione actionis in communi, non est recipi in agente. Sed dicit idem, nec esse de ratione actionis recipi in termino, quia alias terminus causeret actionem, immò sequeretur ulterius, quod causalitas causeret seipsam, quia esset causa principii causalitatis suæ, hoc est, termini, se causantis: censeret itaque illam recipi in subiecto, quod terminum recipit ex vi illius actionis productum. Tum quia Aristot. dicit, actionem esse actum hujus in hoc. Tum quia est identitas actionis cum passione. Tum quia actio eductiva, constituit terminum dependentem à subiecto, ergo debet ipsa recipi in eodem subiecto. Quod actio non recipiatur in agente, benè probat Oviedo, sed quod non possit recipi in termino, sed in subiecto, non convincit, de quo mox. *Hinc*

ASSERO PRIMO. *Actionem antonomastice acceptam, non recipi in causa.*

RATIO. Tum quia ex Aristotele, non est necesse agens ex eo præcisè, quia agit intrinsecè, mutari, mutaretur autem si reciperet actionem. Tum quia vel agit aliquid in agente illa actio, vel non agit: si non agit, ergo in illo non est, quia impossibile actionem esse, & non agere: si agit, ergo non in agente recipitur actio, sed in eo, quod agitur, adeoque in passio. Tum quia si actio reciperetur in ipso agere, quomodo in illo extraneo quidquam operari poterit, influendo esse?

ASSERO SECUNDO. *Non recipi actionem in subiecto, cui unitur terminus productus.*

RATIO. Tum quia impossibile est esse terminum productum sine actione, hoc ipso enim esset, vel nihil, vel quid improductum. Possibile autem est terminum productum, non uniri subiecto. Ergo possibile etiam erit actionem illam, non uniri subiecto, & tamen, cum per se stare, etiam divinitus, non possit, debet recipi in aliquo: Ergo apparet non recipi actionem in subiecto. Tum quia potest assumi creatura, ad creandam materiam, vel Angelum, quæ creatio illius erit actio, vel modalis, vel non sine modo, & tamen non recipietur in subiecto, in quo enim? ergo apparet actionem, non recipi in subiecto. Tum quia actio & effectio verbis differunt; effectio autem videtur esse ratio formalis effectus, non autem ratio formalis subiecto. Ergo non in subiecto recipitur. Per hoc tamen non nego, quod determinatio illa educatur ex materia.

DICES cum Suar. D. 48. S. 4. n. 13. Actio immanens in ea potentia inhaeret, in qua est terminus intrinsecus ejus, & ita, in intellectu manet actio intelligendi.

RESPONDETUR. Actionem intelligendi esse in intellectu, quia nullum est aliud subiectum; nec potest recipi in termino, quia nulla actio vitalis habet à se distinctum terminum. Benè autem potest recipi actio, si illa sit modalitas, si non sine